

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1

מספר בקשה: 96

לפני כבוד השופט גרשון גונטובניק

התובעת

שרה גרין

ע"י ב"כ עוה"ד גל ליפשיץ ולירון דהן
ברנע, ג'פה, לנדה ושות'

נגד

הנתבעים

1. עמותת שבי ישראל – למען אחינו האובדים
2. אליהו בירנבוים

ע"י ב"כ עוה"ד מירב בר-זיק ומיכל גלר
תל-צור ושות', עורכי דין

3. איתן צפרי (המודיע לצד השלישי)
ע"י ב"כ עו"ד משה ברנר
מ. פירון ושות'

הצד השלישי

מיכאל ברוך פרוינד

ע"י ב"כ עו"ד שמואל מורן

2

בקשה מטעם הצד השלישי לעדות באמצעות היוועדות חזותית

החלטה

3 תובעת הגישה תביעה נגד עמותת, ושני נתבעים נוספים הקשורים אליה. היא טענה שאלה גזלו את
4 כספיה, וזאת שעה שבעלה לשעבר, המתגורר כעת מחוץ לארץ, נטל כספים שאביה ייעד למשפחתם,
5 והעבירם לנתבעים. התובעת לא תבעה את בעלה לשעבר ישירות. הנתבעים כולם טוענים כי לא נפל
6 פגם בהתנהלותם. אחד מהם הגיש נגדו הודעת צד שלישי, וגם הוא טוען כי פעל כשורה, ושיכול היה
7 להעביר הכספים בעת הרלוונטית. בינתיים מתנהלים עוד הליכים אחרים על רקע הסכסוך האישי
8 שבינו ובינה.

9 הגיע שלב ההוכחות. הצד השלישי מבקש למסור עדותו בהיוועדות חזותית. הוא חושש להגיע ארצה,
10 שכן הוא סבור כי ככל שיעשה כן תעוכב יציאתו על ידי התובעת או מי מבני משפחתה, וזאת נוכח
11 ההליכים האחרים המתנהלים ביניהם. הנתבעים, ובהם המודיע, מסכימים להעידו בדרך זו.
12 התובעת מתנגדת.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 וכך מזדקרת הדילמה. מחד גיסא מדובר במי שחשוב לשמוע את תיאור הדברים מפיו ביחס
2 לאירועים שבמחלוקת, וזאת נוכח חלקו הדומיננטי בהם. אין חולק שדרך המלך היא בשמיעת
3 הדברים באולם בית המשפט. אלא שקם החשש כי ככל שיחויב לבוא ארצה לא תימסר עדותו כלל.
4 חשש זה התממש כבר בהליכים האחרים המתנהלים עם משפחת התובעת. היש לאפשר את עדותו
5 בהיוועדות חזותית בנסיבות אלה? איזו משמעות יש לעובדה כי התובעת בחרה שלא לתבוע את הצד
6 השלישי ישירות, ושהמודיע מסכים לבקשתו? איזה משקל יש לתת לחשש מפני עיוות הדין שייגרם
7 לנתבעים וליכולתם להתגונן מפני המיחוס להם, ככל שלא יתייצב הצד השלישי לעדותו?
8 בכל אלה יש להכריע, במסגרת בקשת הצד השלישי שעדותו תישמע בהיוועדות חזותית.

רקע

9
10 1. ברקע הבקשה עומדת התביעה שהוגשה על ידי גב' גרין (גב' פרוינד לשעבר), המכוונת כלפי
11 שלושה נתבעים: עמותת שבי ישראל – למען אחינו האובדים (להלן: **העמותה**), הרב אליהו
12 בירנבוים ועו"ד צפרייר.

13 לשיטת התובעת, נגזלו ממנה כ-45 מיליון ₪. מדובר בכספים שמקורם באביה ושהיו אמורים
14 לשמש לצורכי התובעת ומשפחתה. והנה, בעלה דאז, מר פרוינד (להלן גם **הצד השלישי** או
15 **המבקש**), נטל אותם והעבירם לעמותה, אותה ייסד יחד עם אחרים. חלק מהכספים הועברו
16 על ידו לנתבעים האחרים, שגם הם קשורים לעמותה. על פי האמור בכתב התביעה בעשותו כן
17 מעל מר פרוינד באמון שניתן בו.

18 מוסיף כתב התביעה ומצביע על כך שבשנת 2016 הגיש מר פרוינד תביעת גירושין נגד התובעת
19 בבית הדין הרבני אליה כרך את ענייני הרכוש, וגם התובעת הגישה תביעת גירושין נגדו. או אז
20 נודע לה כי מר פרוינד גזל הכספים. גם אבי התובעת הגיש תביעה נגד מר פרוינד, וזו מתבררת
21 בבית המשפט לענייני משפחה בת"א.

22 על רקע כל אלה עתרה התובעת לחייב את **העמותה** לשלם לה כ-45 מיליון ₪; לחייב את **מר**
23 **בירנבוים** לשלם לה (ביחד ולחוד עם העמותה) כ-1.7 מיליון ₪; ולחייב את **עו"ד צפרייר** לשלם
24 לה (ביחד ולחוד עם העמותה) כ-1.65 מיליון ₪. **מר פרוינד לא נתבע על ידה ישירות.**

25 במאמר מוסגר אעיר כי כתב התביעה עבר בינתיים כמה תיקונים שאין צורך להתעכב עליהם
26 לצורכי הכרעה בבקשה זו.

27 2. הנתבעים טוענים מנגד כי אין בתביעה ממש. הכספים הועברו בהרשאה מלאה של התובעת
28 ובידיעתה בהיותה בעלים במשותף של חשבון הבנק ממנו יצאו. מכל מקום, נטען שלא היה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל-למען אחינו האובדים ואח'

- 1 עליהם להניח כי מר פרוינד פעל בכספים אלה שלא כהלכה.
- 2 עו"ד צפריר (הנתבע 3) הגיש הודעת צד שלישי נגד מר פרוינד על סך של 1.39 מיליון ₪ לצורכי
- 3 אגרה. ואילו העמותה מעוניינת להעידו כעד מטעמה.
- 4 3. לאחר התפתחויות דיוניות כאלה ואחרות, מצויה התובענה בספו של שלב ההוכחות.

הבקשה וטענות הצדדים

- 5
- 6 4. **מר פרוינד** עותר לאפשר לו להעיד הן כצד שלישי והן כעד מטעם העמותה, באמצעות היוועדות
- 7 חזותית.
- 8 לשיטתו אין לראות אותו, לצורכי בקשה זו, כבעל דין המבקש להעיד בהיוועדות חזותית אלא
- 9 כעד, וזאת שעה שהתובעת בחרה שלא להגיש נגדו את כתב התביעה. התובעת לא מסתירה
- 10 שהיא מתעקשת על גביית עדותו בארץ, היות שהיא מעוניינת בעיכוב יציאתו כשיגיע לאור
- 11 חובות שלא עמד בהם. התנהלותה זו עולה לגדר חוסר תום לב דיוני.
- 12 נטען שבקשתו של מר פרוינד עומדת בהוראות הדין. הגעתו ארצה תקשה עליו מאוד; הוא אינו
- 13 חי בישראל. אביו הוא אדם סיעודי שהמבקש צמוד אליו; ועדותו אינה נדרשת על ידי בעל הדין
- 14 הישיר עמו יש לו מחלוקת (התובעת). ככל שיוגיע ארצה ותעוכב יציאתו, הדבר יפגע בו
- 15 משמעותית וגם ביכולתו לטפל באביו. על רקע זה הוא ביסס "סיבה טובה" המצדיקה היעדרות
- 16 לבקשתו.
- 17 5. **העמותה והרב בירנבוים** מצטרפים לבקשה. הם מציינים כי עולה חשש ממשי שאם בית
- 18 המשפט לא ייעתר לבקשה, כי אז עדותו של מר פרוינד לא תישמע כלל. עניין זה עלול לגרום
- 19 להם לנזק ראייתי משמעותי. בנסיבות אלה יש להיעתר לבקשה שנראה כי זו הדרך היחידה
- 20 שבה ניתן יהיה לגבות את עדותו.
- 21 עדותו של מר פרוינד היא חשובה ורלוונטית, אף לשיטת התובעת עצמה, שהרי לטענתה הוא
- 22 ביצע את כל העברות הכספיים ללא הסכמתה. ושעה שהיא מסרבת לאפשר את עדותו כמבוקש
- 23 היא זו שמונעת את העדות של העד היחיד מלבדה, שיוכל לשפוך אור על ההתרחשויות במערכת
- 24 היחסים ביניהם בעת נישואיהם. ודאי שעדיפה עדותו על פני אי שמיעתה כלל.
- 25 6. גם עו"ד **צפריר**, מגיש ההודעה לצד שלישי נגד מר פרוינד, מסכים לבקשתו. אין ספק כי עדותו
- 26 של מר פרוינד היא חשובה, היות שהוא היחיד שיכול להעיד, מלבד התובעת, על מערכת
- 27 היחסים שבינו ובינה ועל יכולתו להעביר הכספים לצדדים שלישיים. משמעות דחיית בקשתו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 עלולה להיות אי-שמיעת עדותו ופגיעה אפשרית בהגנתם של הנתבעים. מנגד, התובעת,
2 המתנגדת לבקשה, לא ביססה כיצד היעדרות לה תפגע בעניינה, בשים לב ליכולת הטכנולוגית
3 לקיים היוועדות חזותית במתכונת השומרת על הדרישות הפרוצדורליות.

4 7. **התובעת, גב' גרין, מתנגדת לבקשה.**

5 לשיטתה, המבקש מנסה לחמוק מהכלל בדבר התייצבות לחקירה נגדית **בבית המשפט**. היא
6 זו המאפשרת לבית המשפט להתרשם בצורה בלתי אמצעית מהעדות. דברים אלה מקבלים
7 משנה תוקף בענייננו, שעה שכבר נקבע בהליכים אחרים כי אין ליחס מהימנות לעדות מר
8 פרוינד, שאף זייף את חתימות התובעת.

9 עדות בדרך של היוועדות חזותית היא בגדר חריג, והתנאים להפעלתו לא מתקיימים בענייננו.
10 על מר פרוינד להראות כי קיימת סיבה טובה לכך שלא יוכל למסור עדותו בארץ, ושבקשתו
11 הוגשה בתום לב. כזאת הוא לא הראה. חשש מפני עיכוב יציאה מהארץ אינו בגדר סיבה טובה
12 להתיר עדות מחוץ לישראל; מר פרוינד הסתיר שבקשה דומה שהגיש בהליך המתברר לפני
13 בית המשפט לענייני משפחה נדחתה (תמ"ש 17403-06-23). מר פרוינד הוא שבחר שלא לקיים
14 אחר הוראות פסק הדין בבית המשפט העליון בבע"מ 6726/22, שחייבו להעביר נכסים לנאמן
15 מטעם בית המשפט. הוא בחר להפר את פסק הדין על ידי הימלטות לארצות הברית, אגב הפרה
16 של הוראות והחלטות של בית המשפט לענייני משפחה, לרבות בעניין התייצבות לדיונים.
17 בניגוד לנטען מר פרוינד אינו רק בגדר עד אלא הוא בחזקת בעל דין של ממש, וודאי שעדותו
18 רלוונטית מאוד לבירור המחלוקת.

19 הסיבה האמיתית העומדת על הפרק היא רצונו של מר פרוינד להמשיך למנוע, לסכל ולהפר
20 את פסק הדין של בית המשפט העליון באמצעות המשך שהייתו בארצות הברית, הרחק מהישג
21 ידו של הדין הישראלי. לכך אין לתת יד. אשר למצבו הבריאותי של האב, טענה זו שהעלה לא
22 נתמכה בתצהיר, והיא אף נדחתה בעבר ביחס לישיבות קודמות אליהן נדרש מר פרוינד
23 להתייצב. בהודעת עדכון שהגישה התובעת היא ציינה כי גם בית הדין הרבני האזורי בנתניה
24 (תיק מס' 1070504/3) דחה בקשה שהגיש מר פרוינד להתייצב לדיון בהיוועדות חזותית.
25 למעשה, מר פרוינד עושה דין לעצמו ולא התייצב לדיונים לא בבית הדין הרבני וגם לא בבית
26 המשפט לענייני משפחה.

דיון והכרעה

27 8. לאחר שבחנתי את עמדות הצדדים נחה דעתי כי דין הבקשה להתקבל. הטעם לדבר הוא מעשי.
28 כפי שעולה מהתשתית שלפני, דחיית בקשתו של מר פרוינד עלולה להוביל, בהסתברות קרובה
29

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 לוודאי, למצב דברים בו הוא לא יעיד בהליך זה. ובהקשר זה אני מוצא חשיבות להבחנה בין
2 היותו עד ובין היותו צד להליך.

3 ככל שהדברים קשורים בתובעת, המתנגדת היחידה לבקשה, הרי שאין המדובר בצד להליך.
4 בתובענה שלפני הוא לא נתבע על ידה. לעומת זאת, אחד הנתבעים הגיש נגדו הודעת צד שלישי,
5 וברור שעדותו נדרשת לשם ביסוס הגנתם כולם. דחיית הבקשה תפגע אפוא ביכולתם של
6 הנתבעים לקדם את הגנתם. מכאן הסכמתם להעדתו בדרך של היוועדות חזותית.

7 אכן, ברור כי העדות הישירה היא העדיפה בנסיבות העניין, ועדיין ניתן להבטיח כי ההיוועדות
8 החזותית תיעשה בתנאים הולמים, תוך נוכחות נציג מטעם התובעת בחדר ההיוועדות, ותוך
9 הטלת העלויות העודפות בעניין זה על המבקש. עניין זה יצמצם את הפגיעה העלולה להיגרם
10 לתובעת. ומאידך גיסה דחיית הבקשה עלולה לגרום לעיוות דין לנתבעים המבקשים להתגונן
11 מפני תביעה בת עשרות מיליוני ₪ (ככל שהדברים נוגעים בעמותה).

12 האיזון בין השיקולים השונים מוביל לקבלת הבקשה בנסיבות העניין. ובהחלט ייתכן כי
13 תוצאת הדברים הייתה שונה אם היה מדובר בבעל דין המבקש להימנע מעדות להבדיל מעד
14 (ככל שהדברים נוגעים בתובעת).

15 9. אפנה להציג את טעמי לתוצאה אליה הגעתי.

16 היוועדות חזותית: מבט כללי

17 10. נקודת המוצא של הדיון מצויה בתקנה 72(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018
18 (להלן: **התקנות**) הקובעת:

19 **72. עדות בהיוועדות חזותית**

20 (א) בית המשפט רשאי להתיר שמיעת עדות בדרך של היוועדות
21 חזותית בתוך שטחה של מדינת ישראל או מחוצה לה לפי הוראות
22 שייתן, אם השתכנע כי התקיימו התנאים האלה:

23 (1) הגעתו של העד לבית המשפט שבו נדונה התובענה שבעניינה הוא
24 נדרש להעיד תקשה עליו מאוד, והוא נתן את הסכמתו למתן עדות
25 בדרך זו;

26 (2) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת;

27 (3) אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת עדות בדרך זו בתחומה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 תקנה זו עגנה בצורה ברורה את מקור סמכותם של בתי המשפט להורות על עדות בדרך של
2 היועדות חזותית; סמכות שהופעלה כבר בעבר, גם לפני שהותקנה הותקנה, וזאת במקרים
3 המתאימים.

4 11. בהתאם לפסיקה הוותיקה "כדי לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס וידיאו דרושה 'סיבה
5 טובה' [...]. הקביעה אם הסיבה אותה מציג הצד המבקש לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס
6 וידיאו היא בבחינת 'סיבה טובה' צריכה לשקף איזון בין הנזק, הרפואי במקרה דנן, הצפוי
7 לעד כתוצאה מטיסה לישראל לבין הנזק המשפטי הצפוי להיגרם כתוצאה מכך לצד השני"
8 (רע"א 8867/12 עו"ד חג'אזי נ' גריגאל (פורסם במאגרים; 2012 בפסקה 3 להחלטת כב'
9 השופט ארבל)). לצד הסיבה הטובה נפסק שיש להראות שהבקשה הוגשה בתום לב, ושהעדויות
10 נדרשת לשם הכרעה במחלוקות הרלוונטיות. .

11 פסק הדין המנחה בסוגיה ניתן ברע"א 3810/06 י. דורי את צ'יקובסקי בניה והשקעות בע"מ
12 נ' גולדשטיין, פ"ד סב(3) 175 (2007)). (להלן: עניין דורי), ואת חוות הדעת המרכזית פסק כב'
13 השופט, כתוארו אז, גרוניס. אכן חוות דעתו נותרה במיעוט אך רבות מקביעותיו הכלליות היו
14 מקובלות על חברותיו להרכב. כב' השופט גרוניס קבע (שם, בעמ' 187) כי:

15 על המבקש גביית עדות מחוץ למדינה להוכיח כי פנייתו לבית
16 המשפט נעשתה בתום לב; כי העדים שהמבקש חפץ בגביית עדותם
17 ימסרו עדות רלוונטית לשאלות השנויות במחלוקת; וכי קיימת סיבה
18 טובה המונעת את בואם של העדים לחקירה בישראל [...]. בית
19 המשפט הקפיד במיוחד בבחינת התקיימותן של דרישות אלה בעת
20 שדן בבקשות לגביית עדות של בעל דין. זאת, לאור החשיבות הרבה
21 של התרשמות ישירה של בית המשפט מחקירה, כאשר מדובר בבעל
22 דין מעוניין. בית המשפט החמיר אף יותר כאשר דובר בבקשה
23 לגביית עדותו של תובע, ונקבע כי רק במקרים יוצאים מגדר הרגיל
24 תינתן רשות לכך. הטעם לכך היה שהתובע עצמו בחר להגיש תביעתו
25 בישראל ולפיכך נושא הוא "בחובה מוסרית רבה יותר", ואין להתיר
26 לו להעביר את זירת בירור המחלוקת למקום אחר [ההדגשות הוספו].

27 והוסיף כב' השופט גרוניס וציין כי "כללים אלה כולם נקבעו כאשר חקירתו של עד מחוץ
28 לתחום השיפוט הייתה נעשית בתצהיר, בפני אדם פלוני, ובית המשפט קיבל לעיונו בסופו
29 של יום אך את פרוטוקול החקירה. כלומר, כאשר נקבעו כללים אלה שיווה בית המשפט לנגד
30 עיניו מצב בו אינו יכול להתרשם כלל מהעד באופן ישיר ועליו להסתפק בהתרשמות מן הכתוב
31 בלבד" (שם, בעמ' 191). אך "האמצעים הטכנולוגיים לגביית עדות מחוץ לכותלי בית המשפט

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 העומדים לרשותנו כיום מאפשרים לבית המשפט להתרשם מן העד באופן ישיר, ואף לפקח
2 על חקירתו ולכוונה בזמן אמת. בית המשפט יכול לקבל תמונה ברורה, תרתי משמע, באשר
3 למהימנותו של העד ועל כן קטן החשש מפני העדרה של התרשמות ישירה מן המעיד ומן
4 העדות" (שם). ואם כך בשנת 2007 ודאי שכך בשנת 2025, והרי חיים אנו במציאות שבה
5 החידושים הטכנולוגיים רודפים זה אחר זה בקצב מסחרר.

6 ועדיין, אחרי כל אלה, עדיפה העדות תוך התייצבות העד בבית המשפט. "על כן, אין לפתוח
7 פתח רחב מדי ובלתי מוגבל לגביית עדות באמצעות היוועדות חזותית ואין לוותר על הדרישה
8 להציג, בתום לב, סיבה מספקת למתן עדות בהיוועדות חזותית... עם זאת נראה, כי באה העת
9 להרחיב את מגוון הטעמים בגינם נעתר בית המשפט לבקשות אלו [...]. ואולם, בעניין זה אין
10 לקבוע מסמרות מראש וכל מקרה יידון לגופו ולפי נסיבותיו. ברי, כי ככל שהעדות חשובה
11 ומרכזית יותר וככל שהבאת העד לבית המשפט כרוכה בקשיים רבים יותר או בנזק רב יותר
12 לעד, כך ייטה בית המשפט להתיר עדות בהיוועדות חזותית" (שם, בעמ' 194). ומנגד, יש
13 לקחת בחשבון את הפגיעה בצד שכנגד, המבקש לחקור את העדים בחקירה אפקטיבית ככל
14 הניתן (שם, בעמ' 195); ועוד יש לקחת בחשבון כי העד השווה מחוץ לישראל לא סר למרותו
15 של בית המשפט באותו האופן של עד המצהיר באולם בית המשפט בישראל.

16 כב' השופטת, כתוארה אז, נאור ציינה באותה הפרשה כי אכן חלה התפתחות טכנולוגית אך
17 "המבחנים הבסיסיים שנקבעו עוד בראשית ימי המדינה – טעמים עדיין עמם. הרחבת
18 הגישה צריכה להתבצע על ידי הגמשה ביישום של חלק ממבחנים אלה" (שם, בפסקה 2).
19 "השיקולים שינחו את בית המשפט הם כי פניית המבקש נעשתה בתום לב; כי יש בידי
20 העדים למסור עדות רלבנטית לשאלות השנויות במחלוקת וכי קיימת 'סיבה טובה' המונעת
21 את בואם של העדים מחוץ לארץ" (שם, בפסקה 3). אלא שבנסיבות העניין החקירה נועדה
22 לברר טענת זיוף ונדרשה התייחסות ישירה למסמכים, ומכאן שהכרחית ההתרשמות הישירה,
23 שתיפגע ממתכונת של היוועדות חזותית. לעמדה זו הצטרפה כב' השופטת, כתוארה אז, חיות.
24 זו הייתה אפוא דעת הרוב בעניין דורי, ששללה את ההיוועדות החזותית בנסיבות העניין שם.

25 12. ועוד יש לציין כי "העלות הכרוכה בהבאתו של העד לישראל, מעמדו של העד או החשש שמא
26 תעוכב יציאתו של העד מישראל על ידי נושיו, לא התקבלו על ידי בתי המשפט כסיבות טובות
27 להתיר גביית עדות מחוץ לתחום המדינה ואף לא נחשבו, כשלעצמן, כסיבות מספקות להתיר
28 גביית עדות בהיוועדות חזותית" (יששכר רוזן-צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה
29 נבוכים 452 (מהדורה שלישית דיגיטלית 1.2025) (להלן: רוזן-צבי)).

30 13. לסיום דיון כללי זה ראוי להעיר שתי הערות כלליות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

ראשית, חשוב להבחין בין עדות עד ובין עדות של מי שהוא בעל דין. "נפסק כי ביחס לעדות
בעל דין בית המשפט מקפיד יותר על התקיימותן של הדרישות להתרת עדות באמצעות
היוועדות חזותית" (שם, בעמ' 452). כפי שראינו כך עולה במפורש מהניתוח שערך כב' השופט,
כתוארו אז, גרוניס, בעניין דורי (ראו לעיל בפסקה 11).

ובנוסף, חשוב לעמוד על ההתפתחות הטכנולוגית המאפשרת קבלת תמונת התרשמות טובה
ביחס למהימנות העדות גם באמצעות הכלי של ההיוועדות החזותית. "ההתפתחויות
הטכנולוגיות שחלו במהלך השנים בתחום ההיוועדות החזותית הביאו לכך שהאמצעים
הטכניים הקיימים כיום מאפשרים לתת תמונה פחות או יותר ברורה, על מהימנותו של העד
ולכן השיקול שגביית העדות בחו"ל תמנע מהשופט התרשמות ישירה מהעדות פחת
בחיבתו. בעקבות זאת, גישת בתי המשפט לגביית עדויות בהיוועדות חזותית השתנתה,
באופן שבתי המשפט נוקטים כיום גישה מרחיבה יותר מזו שהייתה נהוגה בעבר" (רוזן צבי,
בעמ' 452). ההקלה באה לידי ביטוי בעיקר בכל הנוגע בתנאי השלישי, תנאי ה"סיבה הטובה".
"בתי המשפט ייענו בחיוב לבקשות למתן צווים לגביית עדות בהיוועדות חזותית גם במקרים
שבהם הם סירבו בעבר לתת צווים כאמור, בפרט לגבי עדים שלבעל דין אין שליטה עליהם
והוא אינו יכול לגרום לכך שיבואו לישראל לשם מתן עדות" (שם, בעמ' 453).

**יישום השיקולים על נסיבות העניין – החשש מפני עיוות דין כמצדיק היעדרות
לבקשה של הצד השלישי, שמבחינת התובעת, אינו בעל דין**

14. שעה שמיישמים אנו שיקולים אלה על בקשתו של מר פרוינד, הרי שהכף נוטה בתחילה לרעתו.
מדובר במי שעדותו היא מהותית ביותר וחשובה לבירור המחלוקת שבין הצדדים. עדות זו
יכולה להקרין ישירות על השאלה האם פעל בתום לב, והאם המשיבים השונים פעלו בתום לב.
היא יכולה להאיר את מערכת היחסים שבינו ובין התובעת, ואת גבולות המותר והאסור בכל
הנוגע לשימוש בחשבון שממנו הוצאו הכספים.

ובנוסף, הטעם שהציג מר פרוינד שבגינו לא ירצה להגיע ארצה הוכר ככזה שאינו מספק סיבה
טובה להימנעות מעדות בדרך המלך. מצבו הרפואי הקשה הנטען של אביו לא בוסס בראיות
מספקות, ונראה כי החשש האמיתי העומד על הפרק הוא ממצב דברים בו בגין הגעתו לעדות
יוטל נגדו על ידי התובעת או אביה צו עיכוב יציאה מהארץ. חשש זה אינו יכול להצדיק –
כשהוא עומד לבדו – אישור של עדות באמצעות היוועדות חזותית.

15. אלא שזו לא התמונה כולה. לטעמי, יש לקחת בחשבון גם את השלכות אי העדות של העד, ואת
עיוות הדין החמור שהיא עלולה לגרום לצד המעוניין בעדותו, והזקוק לה לשם ביסוס הגנתו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל-למען אחינו האובדים ואח'

1 אכן, הפסיקה הכירה עד כה במגוון שיקולים שעל בית המשפט לשקול אם ברצונו לאפשר
2 שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית. יש לבחון האם הבקשה הוגשה בתום לב וללא
3 שיהוי; האם העדות רלוונטית לשאלות השנויות במחלוקת, והאם קיימת סיבה טובה המונעת
4 את בואו של העד הרלוונטי לארץ.

5 כל אלה הם כמובן שיקולים חשובים וראויים, אך הם ממקדים המבט בעניינו של העד המבקש
6 להעיד. אלא שההליך המשפטי כולל, כידוע, מכלול רחב יותר של שיקולים, ובהם את אלה של
7 הצדדים האחרים, המושפעים מההחלטה בדבר העדה או אי העדה של עדים. לא למותר יהיה
8 להזכיר שמטרת העל של התקנות ושל הפרוצדורה האזרחית היא **"ליצור ודאות דיונית, למנוע**
9 **שרירותיות ולהגשים את העקרונות החוקתיים העומדים ביסודו של הליך שיפוטי ראוי**
10 **והוגן, כדי להגיע לחקר האמת, ולהשיג תוצאה נכונה ופתרון צודק של הסכסוך"** (תקנה 1
11 לתקנות). ועל רקע זה על בתי המשפט להיזהר מפני יישום דווקני ומכני של התקנות, שכן הדבר
12 עלול לפגוע ברצון להגיע לחקר האמת, לתוצאה נכונה ולפתרון הצודק של הסכסוך.

13 16. אין זה מפתיע שהצורך לנקוט במבט רחב זה נקבע כהכרחי על ידי בית המשפט העליון בעניין
14 דורי עצמו. נפסק כי **"הטעם שביסוד הבקשה אינו עומד לבדו. בכל מקרה, יהא על בית**
15 **המשפט להציב מולו את הפגיעה האפשרית בהליך ובצד שכנגד"** (שם, בעמ' 195). נקודת מבט
16 רחבה זו עומדת בבסיס שיקול הדעת שעל בית המשפט להפעיל. היא אומצה על ידי בית
17 המשפט לפני התקנת תקנה 72 לתקנות. היא משרתת את התכליות שהתקנות החדשות באות
18 לקדם. ודאי שאין לפרש את אותן כשואפות להעלים את היכולת להיזקק אליה.

19 זו הסיבה שאנו בוחנים האם תיפגע אפקטיביות החקירה הנגדית שיבקש לערוך הצד שכנגד
20 כתוצאה מההיוועדות החזותית. אבל זו גם הסיבה שבגינה עלינו לבחון האם שלילת העדות
21 תפגע קשה ביכולת של הנתבעים לקדם את הגנתם. על רקע זה לטעמי על בית המשפט לשקול
22 גם את השאלה האם מניעת העדות תוביל לעיוות דין, באופן הפוגע שלא כראוי באינטרסים
23 לגיטימיים של הצדדים להליך. זהו שיקול רב חשיבות, ואינני סבור שתקנה 72 לתקנות באה
24 לשלול את שקילתו.

25 17. בנסיבות המקרה הנוכחי השתכנעתי שאכן ייגרם עיוות דין לנתבעים אם לא תתאפשר עדותו
26 של מר פרוינד. די ברור כי מר פרוינד לא יתייצב לעדות בארץ ככל שבקשתו תידחה. הוא כבר
27 נמנע מלהתייצב לעדות בהליך בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. התובעת עצמה
28 עמדה על כך.

29 ואשר לתובעת לא הגישה תביעה נגד מר פרוינד. הנתבעים הם שמבקשים לזמנו כעד, וכצד
30 שלישי. עדותו חיונית להגנתם. ומצב דברים בו הוא לא יתייצב לעדות כלל יפגע קשות ביכולתם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל-למען אחינו האובדים ואח'

- 1 להתגונן מפני תביעה בת עשרות מיליוני ₪ (ככל שהדברים נוגעים בנתבעת 1). מר פרוינד אינו
2 מצוי בשליטתם, ואין הוא סר למרותם. ככל שלא יתייצב לעדות, הרי שהתובעת תעיד
3 מידיעתה האישית על אודות טענותיה ביחס לכספים, ואילו התמונה הראייתית הנגדית שיוכלו
4 להעמיד הנתבעים תהיה מוגבלת מאוד. לטעמי מצב דברים שכזה יוכל לכוון עיוות דין. הוא
5 יפגע ביכולת להגיע לחקר האמת.
- 6 אכן, הכול היו נשכרים אם מר פרוינד היה מעיד בארץ, אך יש לבחון הדברים ברמה המעשית.
7 וברמה המעשית טובה עדות בהיוועדות חזותית על פני מצב דברים בו אין עדות כלל. זו הייתה
8 הסיבה, שבית המשפט המחוזי בירושלים נעתר לבקשת המדינה להעיד את מר מילצין
9 בהיוועדות חזותית במשפט הפלילי המתנהל נגד ראש הממשלה ואח' (ראו את ת"פ (מחוזי י-
10 ס) 67104-01-20 מדינת ישראל נ' בנימין נתניהו (15.5.23)). וקבע ש"משנמצא כי מר מילצין
11 מסרב להגיע לעדות ולא ניתן לקבל את עדותו אלא באמצעות היוועדות חזותית, ומאחר
12 שלדעת כל הצדדים עדותו של העד בעלת חשיבות – אין מנוס מלהיעתר לבקשת המדינה. אנו
13 ערים לכך שלא מדובר בדרך המיטבית לגביית עדות, אך זו החלופה המעשית היחידה,
14 ועדיפה בבירור על אי שמיעת העד. מובן מאלינו כי להגנה שמורות כל הטענות לענין משקל
15 העדות, בין היתר בשים לב לאופן גבייתה." דברים אלה יפים לענייננו בשינויים המחוייבים.
- 16 18. שני שיקולים נוספים מטים את הכף לטובת היעדרות לבקשה.
- 17 ראשית, הגורם היחיד המתנגד לעדות בדרך של היוועדות חזותית היא התובעת. אלא
18 שהתובעת לא תבעה כלל את מר פרוינד. מבחינתה הוא אינו בעל דין, גם אם עדותו מהותית.
19 בנסיבות אלה בתי המשפט גילו נכונות להגמיש את המבחנים הנדרשים להיעדרות לבקשה
20 לשמיעת העדות בדרך של היוועדות חזותית.
- 21 על רקע זה יש להבין את הסירובים של בית המשפט לענייני משפחה ושל בית הדין הרבני –
22 אליהם מפנה התובעת – לאפשר למר פרוינד להעיד בהיוועדות חזותית בהליכים שלפניהם.
23 סירובים אלה נגעו להליכים שבהם הוא משמש כצד. מצב הדברים בעניינו הוא שונה כאמור.
24 כאן יש לקחת בחשבון לא רק את האינטרסים של התובעת אלא גם את אלה של הנתבעים ואת
25 החשש כי ייגרם להם עיוות דין.
- 26 ושנית, את חששה של התובעת מפני איכות העדות ניתן יהיה להפיג בכך שנציג מטעמה יוכל
27 להיות נוכח במקום ההיוועדות החזותית שממנו יעיד מר פרוינד. בכך ניתן יהיה לפקח על היות
28 מקום העדות "סטריילי" ונקי מהטיות; ובנוסף ניתן יהיה לקדם את יעילות החקירה ביכולת
29 להציג למר פרוינד מסמכים לעיונו לשם חקירתו הנגדית. על מר פרוינד יהיה לממן את עלויות

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 61740-09-19 גרין נ' עמותת שבי ישראל- למען אחינו האובדים ואח'

1 העסקת נציג שכזה, שיוכל להיות גורם אמריקאי שהתובעת תתקשר עמו.

2 **התוצאה**

3 19. אני נעתר לבקשה. עדותו של מר פרוינד כעד מטעם הנתבעת 1 וכצד שלישי תישמע בהיוועדות
4 חזותית. תנאי לכך יהיה שמר פרוינד יממן העסקת נציג מטעם התובעת שיהיה נוכח בזמן
5 העדות במקום הינתנה, כאמור בפסקה 18 לעיל.

6 הצדדים מתבקשים להסדיר עניין זה בהקדם, ובמקרה של קשיים יגישו הודעה בעניין עד
7 תאריך 9.4.25.

8 20. בנסיבות העניין, והיות שהתנגדות התובעת הייתה עניינית, לא אעשה צו להוצאות.

9 ניתנה היום, א' ניסן תשפ"ה, 30 מרץ 2025, בהעדר הצדדים.

10

גרשון גונטובניק, שופט

11
12

